

Czas działać

Zalecenie Rady
Europy CM/
Rec(2018)5 dotyczące
dzieci rodziców
osadzonych w
zakładach karnych

Dzięki działaniom na rzecz ochrony praw człowieka Rada Europy stara się dotrzeć do serc i umysłów wszystkich Europejczyków, w tym dzieci. Dzieci są istotami ludzkimi i dotyczą ich te same prawa człowieka, co innych osób. Niniejsza publikacja jest doskonałym przykładem tego, jak z pomocą entuzjastycznie nastawionej i oddanej sprawie oddolnej organizacji, jaką jest Children of Prisoners Europe, Zalecenie CM/Rec(2018)5 dotarło do serc i umysłów dzieci. Broszura ta przekształca kluczowe przesłanie dotyczące opieki i wsparcia dla dzieci rodziców przebywających w więzieniach. Jest to pełen życia i łatwy w stosowaniu praktyczny przewodnik. Zakłady karne zawsze powinny mieć okna z widokiem na zmianę prowadzącą ku lepszej przyszłości. A zmiana wymaga wiary i wytrwałości. Broszura „Czas działać” wynikała właśnie z potrzeby doprowadzenia do takiej zmiany. Gratulacje!

*Jan Kleijssen
dyrektor Dyrektoriatu ds. Społeczeństwa
Informacyjnego i Walki z Przemocą w Radzie
Europy.*

Drodzy Czytelnicy,

Children of Prisoners Europe (COPE) to ogólnoeuropejska organizacja działająca z i na rzecz dzieci, których rodzice przebywają w zakładach karnych. Ta przyjazna dzieciom wersja Zalecenia Rady Europy z kwietnia 2018 r. została przygotowana przez członków COPE oraz innych organizacji z pomocą dzieci i młodzieży. Zawarte są w niej głosy dzieci z całej Europy i stanowi ona przykład tego, w jaki sposób najmłodsi mogą aktywnie informować o tym, czego chcą i potrzebują.

COPE współpracuje z dziećmi, żeby sprawić, by „osoby odpowiedzialne” (w tym sędziowie i dyrektorzy więzień) miały na uwadze dzieci, których rodzice przebywają w więzieniach, dbali o ich prawa i chronili je w każdy możliwy sposób.

Pierwotna wersja Zalecenia przyjętego przez Radę Europy przy wsparciu COPE, czerpało inspirację głównie z doświadczeń organizacji członkowskich COPE, oraz innych dokumentów, w tym włoskiego Protokołu Ustaleń z roku 2014, zainicjowanego przez włoską organizację Bambinisenzasbarre. Ten przełomowy dokument opiera się na prawach dzieci zawartych w Konwencji o Prawach Dziecka (UNCRC) oraz Karcie Praw Podstawowych EU i zaleca zmiany w polityce i praktyce, w celu poprawy sytuacji dzieci z całej Europy, których rodzic jest pozbawiony wolności.

Pragniemy gorąco podziękować wszystkim dzieciom, organizacjom* i innym osobom, które pracowały nad tą wersją Zalecenia, angażując się m.in. w tłumaczenie, korekty tekstu oraz wykonanie ilustracji.

Podziękowania należą się również Dyrektoriatowi Generalnemu ds. Praw Człowieka i Rządów Prawa Komisji Europejskiej za przewodniczenie pracom nad pierwotnym Zaleceniem oraz Wydziałowi Praw Dziecka Rady Europy (Dyrektoriat Generalny Demokracji).

*Organizacje Bufff (Szwecja), Children Heard and Seen (Anglia i Walia), Families Outside (Szkocja), For Fingers Påørrende (FFP) (Norwegia), My Time (Anglia i Walia), NIACRO (Irlandia Północna), Pact (Anglia i Walia), POPS (Anglia i Walia), Probacja (Polska), REPR (Szwajcaria), Rijeka Regional Office of the Ombudsman for Children (Chorwacja), SOS Il Telefono Azzuro Onlus (Włochy), the Children and Young People's Commissioner Scotland and the Playstation at HMP Barlinnie (Szkocja)

Posiadanie rodzica w
więzieniu jest trudne, bo
ludzie mogą takiej sytuacji
nie rozumieć i nie wiedzą, co
powiedzieć

Jo, 11 lat

Co znajduje się w
broszurze?

Dlaczego potrzebujemy tych zasad?

Słowniczek

Europejskie wytyczne dotyczące wspierania dzieci rodziców przebywających w więzieniu

Co jest ważne dla dzieci?

Co policja i sędziowie powinni wziąć pod uwagę

Pobyt w zakładzie karnym

- Przybycie do więzienia
- Utrzymywanie więzi z dziećmi
- Odwiedziny w domu
- Zwiększanie bezpieczeństwa więzień
- Małe dzieci żyjące z rodzicami w więzieniach
- Planowanie wyroków i przygotowywanie do wypuszczenia z więzienia
- Opuszczanie więzienia
- Zaangażowanie personelu

Wspólna praca

Ciągła kontrola

Uzyskiwanie informacji, wprowadzanie zmian

Zmienianie społecznych opinii

Dlaczego potrzebujemy tych zasad?

W kwietniu 2018 r. Rada Europy (europejska organizacja, do której należy 47 państw europejskich) wydała nowe zalecenie w postaci zbioru zasad dotyczących tego, jak lepiej chronić dzieci, których rodzice przebywają w więzieniu, i w jaki sposób zapewnić im takie same prawa i szanse życiowe, jakie mają pozostałe dzieci w ich krajach. Pełna nazwa tego dokumentu to „Zalecenie CM/Rec(2018)5 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich dotyczące dzieci rodziców osadzonych w zakładach karnych”. Zalecenie to jasno określa, że każdy zobowiązany jest przestrzegać Konwencji o prawach dziecka ONZ <https://bit.ly/2fOGxy4>, która jest najważniejszym poradnikiem w kwestii tego, jak powinno traktować się wszystkie dzieci.

Każdego dnia rodzice około 2,1 miliona dzieci w Europie przebywają w więzieniu, choć w dalszym ciągu nie wiemy, jaka jest dokładna liczba tych dzieci. Wiemy, że niektóre z nich doznają krzywdy – ludzie źle o nich myślą i źle je traktują tylko dlatego, że ich rodzic znajduje się w więzieniu. Ważne jest, by dzieci, które nie zrobiły niczego złego, nie były traktowane jak przestępcy. Czasem dzieci martwią się tak bardzo, że zapadają na choroby. Może brakować pieniędzy na ich opiekę i mogą stracić dom. Fakt, że rodzic przebywa w zakładzie karnym i nie może opiekować się dzieckiem, może je ranić. To wpływa na to, co dziecko czuje, jak wzrasta i rozwija się. **Posiadanie rodzica w więzieniu wpływa na życie dziecka na wiele sposobów.**

Do niniejszych zasad wprowadzonych przez Radę Europy powinny stosować się wszystkie osoby odpowiedzialne, w tym policja, sądy i sędziowie, a także personel więzień, osoby zajmujące się więźniami i ich dziećmi w danej wspólnotie oraz osoby opiekujące się dziećmi mieszkającymi wraz z rodzicami w więzieniu. Przepisy te zwracają szczególną uwagę na to, że dzieci potrzebują regularnego kontaktu z rodzicami, z wyjątkiem sytuacji, w których byłoby to niekorzystne dla dziecka. Dzieci mają prawo do regularnego kontaktu z rodzicami, który należy umożliwić nawet w przypadku pilnie strzeżonych placówek. Przepisy stanowią, że powinny zostać wprowadzone specjalne rozwiązania i wsparcie dla dzieci oraz że więźniowie powinni otrzymywać pomoc i wsparcie w byciu rodzicami swoich dzieci podczas pobytu w zakładzie karnym. **Każda forma pomocy i wsparcia musi sprawiać, że dzieci będą czuły się lepiej, a nie gorzej. Muszą one mieć takie same szanse życiowe, jak pozostałe dzieci.**

Rada Europy zwraca uwagę na to, jak ważne jest uświadomienie sobie, że jeśli dzieci utrzymują kontakt z rodzicami przebywającymi w więzieniu, jest to dobre nie tylko dla dziecka, ale również dla rodzica, dla pracowników więzienia i dla ogólnej atmosfery panującej w placówce: więzień może być dzięki temu lepiej przygotowany na opuszczenie zakładu karnego i do powrotu do życia w rodzinie i społeczności, a to z kolei wpływa na bezpieczeństwo wszystkich.

Pod koniec dokumentu Rada Europy prosi osoby odpowiedzialne, by przyjrzały się, w jaki sposób dbają o przestrzeganie zasad i poprawę sytuacji dzieci z rodzicami w zakładach karnych. Na koniec pada stwierdzenie, że wszyscy, w tym gazety, telewizja i media społecznościowe, muszą dowiedzieć się o sytuacji dzieci z rodzicami w więzieniu, aby zapewnione im zostało lepsze traktowanie. Póki tak się nie stanie, dzieci, których rodzice przebywają w zakładach karnych, mogą nie mieć takich samych szans życiowych jak inne dzieci. **Wszystkie dzieci mają takie same prawa.**

Słowniczek

Aresztowanie: zatrzymanie kogoś i umieszczenie w jakiejś formie więzienia.

Bransoletka elektroniczna: elektroniczne urządzenie monitorujące używane podczas aresztu domowego, dzięki któremu osoby odpowiedzialne wiedzą, gdzie znajduje się dana osoba.

Dziecko: każda osoba poniżej 18 roku życia.

Konwencja o prawach dziecka: uchwalona w 1989 roku konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych. Prawie wszystkie kraje, w tym wszystkie kraje Rady Europy, zgodziły się przestrzegać tych praw. Stanowi ona, że

- wszystkie prawa gwarantowane przez konwencję są takie same dla wszystkich dzieci bez wyjątku;
- w sprawach, które ich dotyczą, najważniejsze

jest najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka;

- każde dziecko ma prawo do życia, odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- dzieci mają prawo do uczestnictwa – do mówienia i bycia wysłuchanym – we wszystkich sprawach, które ich dotyczą;
- dzieci mają prawo do kontaktowania się z rodzicami, chyba że byłoby to dla nich szkodliwe.

Małe dziecko: dziecko od urodzenia do 3 roku życia.

Najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka: w rozumieniu przyjętym przez Konwencję o prawach dziecka jest to „to, co najlepsze lub dobre dla dziecka”, „bezpieczne i dobre dla dzieci”. Musi to być to, co jest dobre dla danego

dziecka i wszystko, co dzieje się w jego życiu, musi być brane pod uwagę w procesie decydowania, co jest dla niego najlepsze.

Opiekun: osoba, która na co dzień opiekuje się dzieckiem i jest za nie odpowiedzialna. Może to być drugi rodzic, dziadek, babcia, brat lub siostra, inny członek rodziny lub każda inna osoba, z którą dziecko mieszka.

Osoby odpowiedzialne: politycy, którzy tworzą zasady i ci, którzy pracują na rzecz ich przestrzegania, w tym policja, sędziowie i administracja więzienna.

Personel: wszystkie osoby pracujące w danej organizacji.

Prawa: to, co każde dziecko powinno mieć lub móc robić. Wszystkie dzieci mają takie same prawa. Wiele z nich jest wymienionych w Konwencji o prawach dziecka ONZ. Wszystkie prawa są powiązane ze sobą i wszystkie są równie ważne.

Prywatność: wolność od bycia obserwowanym lub niepokojonym przez

inne osoby, posiadanie przestrzeni osobistej.

Społeczność: konkretny obszar lub miejsce wraz z mieszkającymi tam ludźmi.

Wyrok: kara przyznana ludziom, co do których sąd uznał, że zrobili coś złego.

Zakład karny, więzienie, areszt: wszystkie miejsca, w których zgodnie z prawem można przetrzymywać ludzi jako więźniów (z wyjątkiem sytuacji, gdy są oni przetrzymywani jako więźniowie we własnych domach); może to być miejsce, w którym osoba przebywa po aresztowaniu, przed procesem sądowym lub przed i po wydaniu wyroku.

Zasady: wytyczne i wskazówki, co należy robić lub czego nie należy robić w różnych miejscach – w społeczności, w szkole, podczas gier i zabaw, w bibliotece lub podczas odwiedzania rodzica w zakładzie karnym. W tym dokumencie dotyczą one krajowych i międzynarodowych przepisów i umów.

Europejskie
wytyczne
dotyczące
wspierania
dzieci, których
rodzice
przebywają w
więzieniu:

Co jest ważne dla dzieci?

1. Dzieci, których rodzice przebywają w więzieniu, muszą być traktowane z poszanowaniem ich praw wynikających z Konwencji o prawach dziecka. Każde z takich dzieci jest inne – przy podejmowaniu decyzji, które mogą na nie wpłynąć, należy wysłuchać ich uczuć i zapytać o to, czego chcą i czego potrzebują. Dzieci należy chronić, ludzie powinni mieć pewność, że podejmowane decyzje są dobre dla dziecka i jego rodziny oraz respektują jego prywatność. Należy również upewnić się, że od momentu aresztowania do momentu opuszczenia zakładu karnego rodzic otrzymuje wsparcie.
2. Kiedy sędzia rozważa wysłanie rodzica do więzienia, powinien zastanowić się, jak decyzja ta zmieni sytuację danego dziecka, jakie są jego prawa i co będzie dla dziecka najlepsze. Jeśli jest to możliwe, rodzic powinien otrzymać wyrok, który będzie mógł odbyć w społeczności, a nie w więzieniu, zwłaszcza jeśli jest głównym opiekunem dziecka.
3. Kiedy rodzic idzie do więzienia, powinien zostać umieszczony w placówce, która znajduje się w pobliżu jego dzieci.
4. Przy przenoszeniu rodzica z więzienia w jednym kraju do zakładu karnego w innym kraju należy zawsze brać pod uwagę to, co jest najlepsze dla dzieci.
5. Kiedy dana osoba idzie do więzienia, osoby odpowiedzialne powinny zebrać informacje na temat jej dzieci.
6. W poszczególnych krajach osoby odpowiedzialne powinny zapewnić pieniądze i inne wsparcie dla służb, które pomagają dzieciom i rodzinom osób przebywających w więzieniu. Powinny one również przekazywać pieniądze na pomoc w utrzymaniu kontaktu między dziećmi a rodzicami przebywającymi w więzieniu.
7. Osoby odpowiedzialne i cały personel mający kontakt z dziećmi muszą nauczyć się, jak najlepiej pracować z dziećmi i ich rodzicami przebywającymi w więzieniu.

Co policja
i sędziowie
powinni wziąć
pod uwagę

-
8. Podczas aresztowania rodzica policja powinna, jeśli to możliwe, upewnić się, że dzieci nie są przy tym obecne. Jeśli podczas aresztowania obecne jest dziecko, policjanci powinni wykazywać się wrażliwością i starać się go nie przestraszyć i nie zmartwić.
 9. Należy przestrzegać prawa dziecka do kontaktu z rodzicem przebywającym w zakładzie karnym, nawet jeśli nałożono inne ograniczenia dotyczące kontaktu rodzica z osobami z zewnątrz.
 10. Kiedy sędzia rozważa wyśłanie rodzica do więzienia, powinien wziąć pod uwagę to, w jaki sposób decyzja taka wpłynie na jego dzieci, czyli uwzględnić ich prawa i to, co jest dla nich najlepsze. Sąd powinien zdecydować, czy rodzic może pozostać w domu do czasu rozprawy i skazania, zamiast przebywać w więzieniu. Jeśli jest to możliwe, rodzic powinien otrzymać wyrok, który można odbyć w społeczności, a nie w zakładzie karnym.
 11. Rodzice przebywający w zakładzie karnym powinni mieć możliwość opuszczenia placówki, by móc spędzić czas z dziećmi w szczególnych dniach, takich jak urodziny, pierwszy dzień szkoły czy pobyt dziecka w szpitalu.

Pobyt w zakładzie karnym

Przybycie do więzienia

12. Przed przybyciem do więzienia lub tuż po nim opiekun dzieci powinien mieć możliwość ustalenia sposobu sprawowania opieki nad dziećmi, upewniając się, że dana forma opieki jest dla nich najlepsza.
13. Po przybyciu do zakładu karnego personel powinien sporządzić notatki na temat liczby dzieci więźnia, ich wieku i osób opiekujących się nimi. Zakład karny musi zadbać o to, by informacje te były na bieżąco aktualizowane.
14. Kiedy ktoś idzie do więzienia lub gdy jest przenoszony do innej placówki, osoby odpowiedzialne powinny pomóc jej w poinformowaniu dzieci i ich opiekunów o tym, do którego zakładu karnego trafi i upewnić się, że informacja ta zostanie przestana.
15. Osoby odpowiedzialne w zakładzie karnym powinny udzielać dzieciom informacji i wsparcia w zakresie sposobów kontaktowania się z rodzicem i odwiedzania go, a także w zakresie ważnych zasad obowiązujących w placówce. Dzieci potrzebują informacji w takiej formie, które jest dla nich łatwa do zrozumienia – w razie potrzeby w różnych językach.

Utrzymywanie więzi z dziećmi

16. Osoby odpowiedzialne powinny zawsze brać pod uwagę to, co jest najlepsze dla dziecka przy podejmowaniu decyzji, do którego zakładu karnego trafią jego rodzice, tak by dziecko mogło pozostawać z nimi w kontakcie bez konieczności odbycia drogiej lub dalekiej podróży.
17. Dzieci powinny mieć możliwość odwiedzenia rodzica w zakładzie karnym w ciągu tygodnia od jego przybycia do więzienia. Wizyty przyjazne dzieciom powinny być dozwolone co najmniej raz w tygodniu. W przypadku bardzo małych dzieci powinny być możliwe krótsze, ale częstsze wizyty w ciągu tygodnia.
18. Wizyty powinny być organizowane tak, aby nie przerywały codziennego życia dzieci, w tym zajęć szkolnych. Powinny one być organizowane o różnych porach, poza godzinami zajęć szkolnych. Jeśli cotygodniowe odwiedziny nie są możliwe, czas wizyt powinien zostać wydłużony, tak żeby dzieci i rodzice mogli się bawić i spędzać razem odpowiednio dużo czasu.
19. Jeśli rodzic lub opiekun nie jest w stanie przyjść z dzieckiem na wizytę w zakładzie karnym, należy poprosić inną osobę, np. zaufanego pracownika lub członka rodziny, o przeprowadzenie dziecka na wizytę.
20. W każdym zakładzie karnym powinny znajdować się przyjazne dzieciom poczekalnie i pokoje widzeń, w których dzieci będą się czuły bezpieczne, mile widziane i szanowane (powinny się w nich znajdować np. zabawki, książki i wyposażenie dla każdej grupy wiekowej). Przestrzeń przeznaczona na wizyty powinna być odpowiednia do zabaw i wspólnego spędzania czasu, czyli m.in. umożliwiać kontakt fizyczny z rodzicem. Należy również zapewnić możliwość spędzania czasu na zewnątrz, ale w pobliżu zakładu karnego, by dzieci i rodzice mogli czuć się tak, jakby przebywali w społeczności.

21. Należy podjąć działania zapewniające, że każde dziecko odwiedzające rodzica w zakładzie karnym będzie czuło się szanowane, bezpieczne i będzie mu komfortowo, a także że będzie miało poczucie prywatności; jest to szczególnie ważne w przypadku dzieci o specjalnych potrzebach.
22. Jeśli zakład karny znajduje się z dala od domu, w którym dziecko mieszka, godziny widzeń powinny być elastyczne.
23. W przypadku dzieci wszelkie kontrole bezpieczeństwa powinny być przeprowadzane z szacunkiem i w sposób przyjazny dla dzieci, z uwzględnieniem bezpieczeństwa i prywatności dziecka. Kontrole, w których dzieci musiałyby zdejmować ubrania, są zabronione.
24. Przeszukiwanie więźniów przed wizytą powinno odbywać się z szacunkiem, tak by ich widzenie z dzieckiem było doświadczeniem pozytywnym. Dzieci muszą mieć możliwość opuszczenia pokoju widzeń przed wyprowadzeniem osadzonego rodzica, ponieważ widok rodzica odprowadzanego do celi może przestraszyć lub zmartwić dziecko. W przypadku gdy osadzeni muszą mieć na sobie odzież więzienną podczas widzenia z dzieckiem, odzież ta nie powinna zaburzać natury kontaktu rodzinnego.
25. Osoby odpowiedzialne powinny upewnić się, że wszyscy przestrzegają zasad dotyczących udzielania pomocy dzieciom w kontakcie z rodzicami przebywającymi w więzieniu. Służyć do tego mogą różne rozwiązania technologiczne, w tym rozmowy wideo, rozmowy telefoniczne, Internet itp. Te formy kontaktu nie powinny kosztować zbyt wiele, a w razie potrzeby rodzice powinni otrzymać pomoc w zapłaceniu za nie. Wspomniane formy kontaktu nigdy nie powinny zastępować bezpośrednich spotkań dzieci z rodzicami.

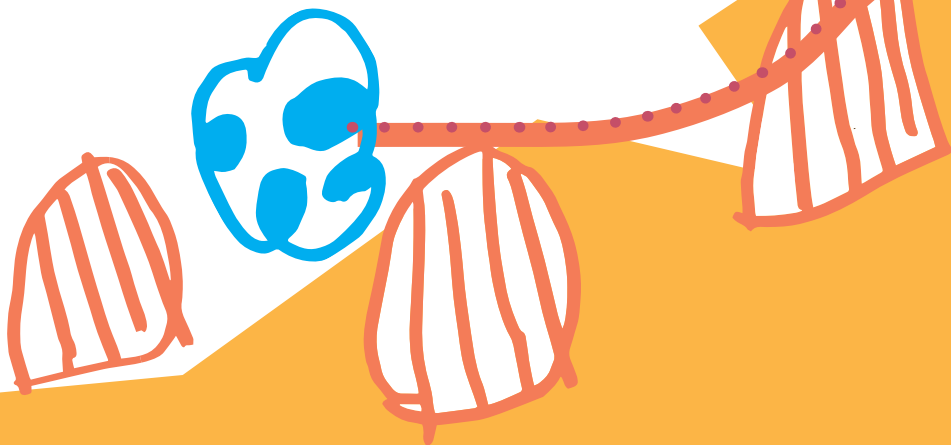
26. Przepisy dotyczące wykonywania i odbierania połączeń telefonicznych i innych form komunikacji z dziećmi powinny być elastyczne, tak by dzieci i ich rodzice nie mieli problemu z utrzymaniem kontaktu. W miarę możliwości dzieci powinny móc dzwonić do rodziców przebywających w więzieniu.
27. Rodzicom przebywającym w więzieniu powinna zostać zapewniona pomoc w angażowaniu się w życie ich dzieci. Mogą oni kontaktować się ze szkołą, służbą zdrowia, opieką społeczną i podejmować decyzje, gdy jest to bezpieczne i dobre dla ich dzieci.
28. Czas wspólny dla dzieci i ich rodziców powinien obejmować dłuższe wizyty w przypadku specjalnych okazji, np. Dnia Matki, Dnia Ojca, świąt itp., a także inne dodatkowe wizyty dziecka u rodzica. Aby odwiedziny te były jak najbardziej relaksujące, personel powinien mieć na sobie mniej formalną odzież.
29. Wszystkie dzieci powinny mieć możliwość zobaczenia lub poznania w inny sposób (np. poprzez zdjęcia) miejsc w więzieniu, w których przebywa ich rodzic, w tym celi więziennej, jeśli jest to możliwe oraz bezpieczne i dobre dla nich.
30. Należy zachęcać rodziców do regularnych spotkań i pozostawiania w kontakcie z dziećmi i w ten sposób wspierać dobre relacje między nimi. Osoby odpowiedzialne tylko w rzadkich przypadkach i na krótki czas mogą ograniczyć lub przerwać kontakt między więźniami a ich dziećmi.
31. Dzieci mają prawo do odwiedzania swoich rodziców, nawet jeśli odbywają oni karę z powodu złamania zasad więziennych. Osoby odpowiedzialne powinny zawsze upewnić się, że dzieci mają jakąś formę kontaktu z rodzicami.

Odwiedziny w domu

32. Należy zapewnić więźniom możliwość korzystanie z przepustek na pobyt w domu by nie narażać dzieci na trudności związane z wizytą w zakładzie karnym, pomóc im przygotować się na powrót rodzica i zapewnić jego obecność podczas szczególnych wydarzeń. Jest to istotne zwłaszcza tuż przed zakończeniem kary przez rodzica, ponieważ pomoże to więźniowi stać się znów aktywnym rodzicem i sprawi, że czas po wyjściu z zakładu karnego będzie normalniejszy.

Zwiększanie bezpieczeństwa więzień

33. Personel więzienny musi zrobić wszystko, co w jego mocy, by zapewnić bezpieczeństwo i szacunek w zakładzie karnym. Placówki powinny pracować nad stworzeniem przyjaznej i pozytywnej atmosfery, w której więźniowie, personel i rodziny będą rozmawiać, czyniąc to miejsce bezpieczniejszym dla wszystkich.

Małe dzieci żyjące z rodzicami w więzieniu

34. Aby upewnić się, że prawa zdrowia dziecka są przestrzegane, należy zapewnić dobrą opiekę, wsparcie i dostęp do informacji przebywającym w zakładzie karnym matkom, kobietom w ciąży, a także dzieciom.
- Kobiety w ciąży powinny mieć możliwość urodzenia dziecka w szpitalu; dzieci nie powinny rodzić się w zakładzie karnym. Podczas porodu i zaraz po urodzeniu dziecka nie należy ograniczać swobody poruszania się matki kajdankami ani w żaden inny sposób.
 - Istotne jest zapewnienie opieki oraz wsparcia dziecku i matce zarówno przed, jak i po porodzie. Wsparcie to powinno uwzględniać różnice wynikające ze środowiska i kraju pochodzenia.
35. Jeśli dziecko urodzi się w zakładzie karnym, należy dopilnować jak najszybszego wydania aktu urodzenia, który nie będzie wskazywał, że dziecko urodziło się w więzieniu. Dziecko musi otrzymać takie same dokumenty, jak wszystkie inne dzieci w danym kraju.
36. Dziecko może przebywać z rodzicem w zakładzie karnym, jeśli jest to dla niego korzystne i jeśli przepisy na to pozwalają. Decyzję taką należy podjąć oddzielnie w odniesieniu do każdego dziecka. Przebywających w więzieniu dzieci nie wolno traktować jak więźniów, mają one takie same prawa jak wszystkie dzieci i jeśli to możliwe, należy zapewnić im takie same swobody i możliwości, jakie mają dzieci żyjące poza więzieniem.
37. W przypadku dzieci przebywających w więzieniu z rodzicami wszystkie pomieszczenia mieszkalne powinny być przyjazne dla dzieci, a więzienie jest zobowiązane:

- Upewnić się, że bezpieczeństwo dzieci i ich prawa są priorytetem: należy zapewnić im szanse na rozwój, naukę, zabawę, ich zdanie powinno zostać wysłuchane i zrozumiane, tak jak w przypadku wszystkich innych dzieci;
- Upewnić się, że przebywając w więzieniu, dziecko ma dostęp do takich samych lekarzy i pielęgniarek oraz opieki zdrowotnej, do jakich miałoby dostęp, przebywając poza więzieniem;
- Upewnić się, że dzieci mają możliwość przebywania na świeżym powietrzu, że są wspierane w nawiązywaniu kontaktu z osobami spoza więzienia oraz że mogą przebywać w żłobku;
- Wspierać rodziców w rozwijaniu dobrej więzi z dzieckiem i staniu się dobrymi rodzicami; pozwolić im spędzać czas z dzieckiem i opiekować się nim, np. gotować dla niego i przygotowywać je przed wyjściem do przedszkola czy szkoły;
- Upewnić się, że życie w więzieniu będzie dla dziecka jak najbardziej podobne do tego, jakie wiodłoby poza nim;
- Upewnić się, że dziecko może spędzać czas wolny z innymi członkami rodziny, jeśli jest to dla niego dobre.

38. Decyzja o tym, że dziecko powinno mieszkać z dala od rodzica przebywającego w więzieniu, powinna być podjęta zgodnie z przepisami i po uwzględnieniu tego, co jest najlepsze dla dziecka.
39. Decyzja o przeniesieniu dziecka z więzienia do miejsca z dala od rodzica odbywającego wyrok musi zostać podjęta z rozważą i tylko wtedy, gdy na dziecko czeka bezpieczny dom. Jeśli rodzic przebywający w więzieniu pochodzi z innego kraju, osoby odpowiedzialne muszą zdecydować, co będzie najlepsze dla dziecka.
40. Jeśli dzieci mieszkają z dala od rodzica przebywającego w więzieniu, należy zapewnić im możliwość odbywania częstych wizyt w środowisku przyjaznym dzieciom, jeśli są one dla nich korzystne.

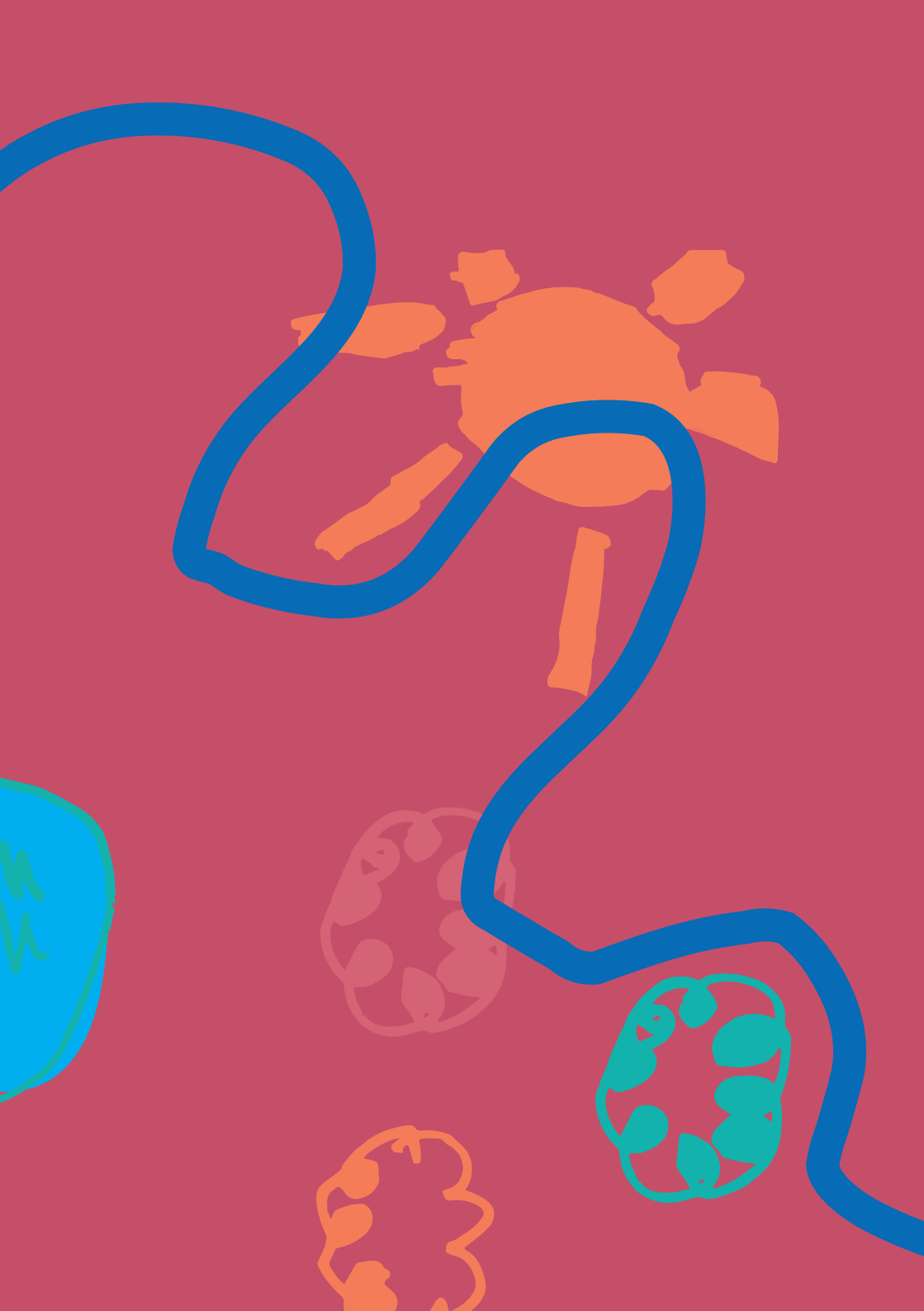

Planowanie wyroków i przygotowywanie do wypuszczenia z więzienia

41. Planując wyrok, osoby odpowiedzialne muszą zastanowić się nad najlepszym sposobem zapewnienia dzieciom i ich rodzicom utrzymywania aktywnej i pozytywnej więzi w czasie pobytu rodzica w zakładzie karnym i po jego zakończeniu (poprzez różnego rodzaju programy, naukę i wsparcie). Więźniowie są rodzicami swoich dzieci, nawet jeśli przebywają w zakładzie karnym. Rodzice odbywający wyrok w więzieniu powinni móc nadal kochać swoje dzieci i dbać o nie tak bardzo, jak gdyby nadal przebywali z nimi w domu.
42. Osoby odpowiedzialne powinny zrobić wszystko, co możliwe, aby ułatwić życie rodzinne dzieciom i ich rodzicom po wyjściu z zakładu karnego, pozwalając im mieszkać poza więzieniem pod dozorem elektronicznym, odwiedzać dom lub w inny sposób żyć i pracować w społeczeństwie.
43. Jeśli osoby odpowiedzialne zastanawiają się nad umożliwieniem rodzicom wcześniejszego opuszczenia zakładu karnego, powinny sprawdzić, jak bardzo ich dzieci tego potrzebują i rozważyć, jak pomóc rodzicom w powrocie do życia rodzinnego.

Opuszczanie więzienia

44. Kiedy rodzic opuszcza więzienie, wszyscy, w tym osoby odpowiedzialne w zakładzie karnym i społeczność, powinni pomóc mu w pozytywnym i aktywnym sprawowaniu obowiązków rodzicielskich.

Wprowadzanie zmian

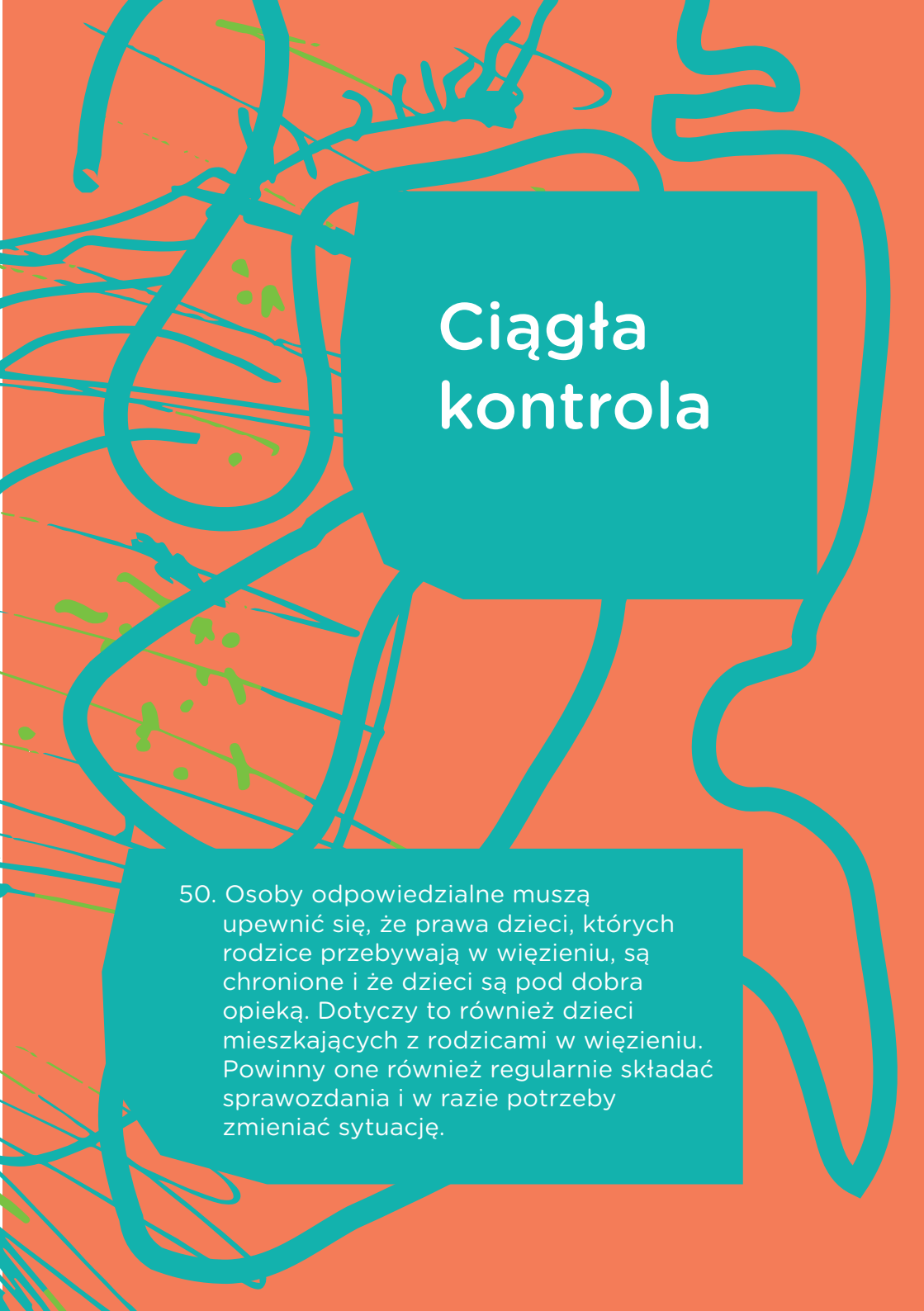
45. W przypadku ustalania nowych zasad dotyczących kontaktu dzieci z rodzicami przebywającymi w więzieniu osoby odpowiedzialne powinny wziąć pod uwagę prawa dzieci i to, jak nowe zasady na nie wpłyną.

Zaangażowanie personelu

46. Cały personel więzienny powinien być przyjazny i pełen szacunku w stosunku do odwiedzających placówkę dzieci. W każdym zakładzie karnym powinien zostać wyznaczony przynajmniej jeden pracownik, który w szczególności będzie odpowiedzialny za dzieci i ich rodziców.
47. Cały personel zakładu karnego powinien zostać przeszkolony w zakresie praw dziecka i tego, co robić, by zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i komfortu podczas odwiedzania rodzica w więzieniu. Pracownicy więzienni powinni wiedzieć, jak wspierać rodziców przebywających w zakładzie karnym i ich dzieci oraz jak sprawić, by wizyty i przeszukania były przyjazne dla dzieci.
48. Personel, który opiekuje się dziećmi rodziców przebywających w więzieniu, a także sami rodzice powinni zostać przeszkoleni w zakresie sprawowania dobrej opieki. Programy nauczania powinny być zgodne z zasadami i regularnie kontrolowane.

Wspólna praca

49. W każdym kraju ludzie powinni nawiązywać współpracę w celu upewnienia się, że dzieci otrzymują wsparcie i opiekę. Dzieci i ich prawa są ważne. Ich poglądy i uczucia są ważne. Wszystkie właściwe osoby powinny być zaangażowane w to wsparcie. Są to m.in. kuratorzy, członkowie wspólnoty, szkoły, służba zdrowia, opieka społeczna, policja i inne osoby, które mogą zapewnić dzieciom bezpieczeństwo.

Ciągła kontrola

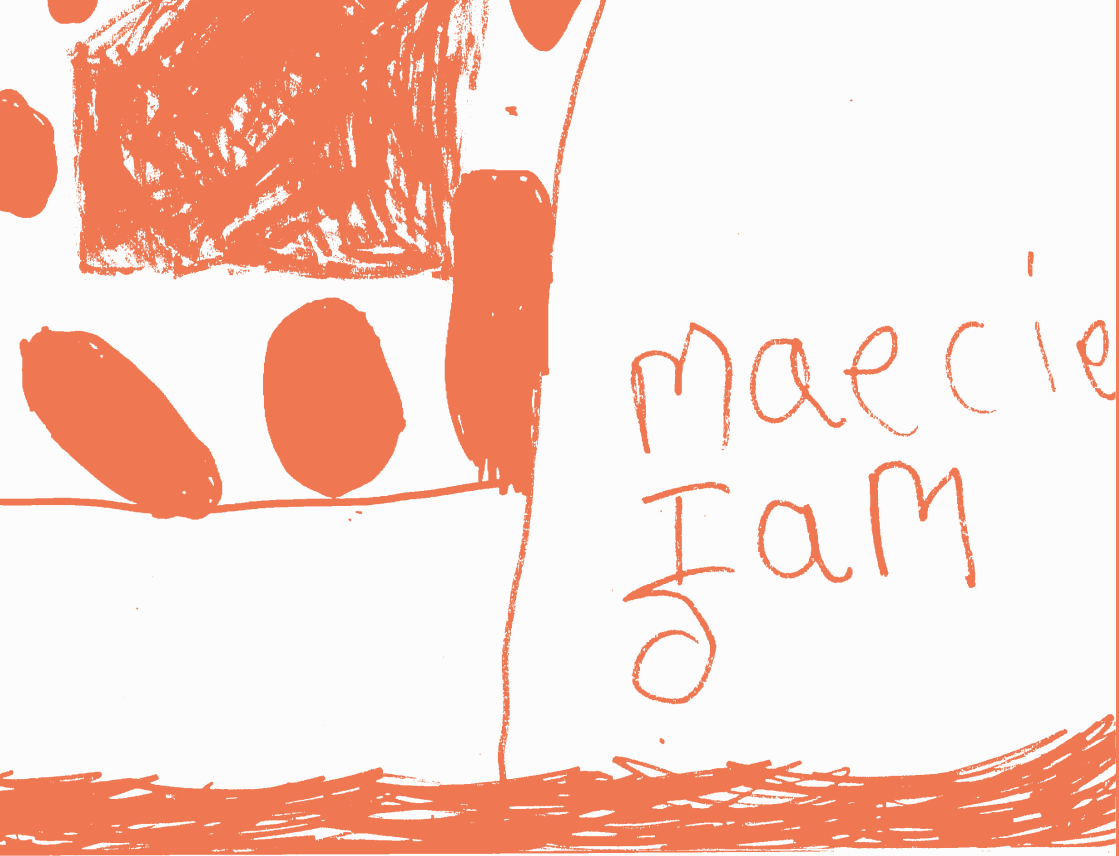
50. Osoby odpowiedzialne muszą upewnić się, że prawa dzieci, których rodzice przebywają w więzieniu, są chronione i że dzieci są pod dobrą opieką. Dotyczy to również dzieci mieszkających z rodzicami w więzieniu. Powinny one również regularnie składać sprawozdania i w razie potrzeby zmieniać sytuację.

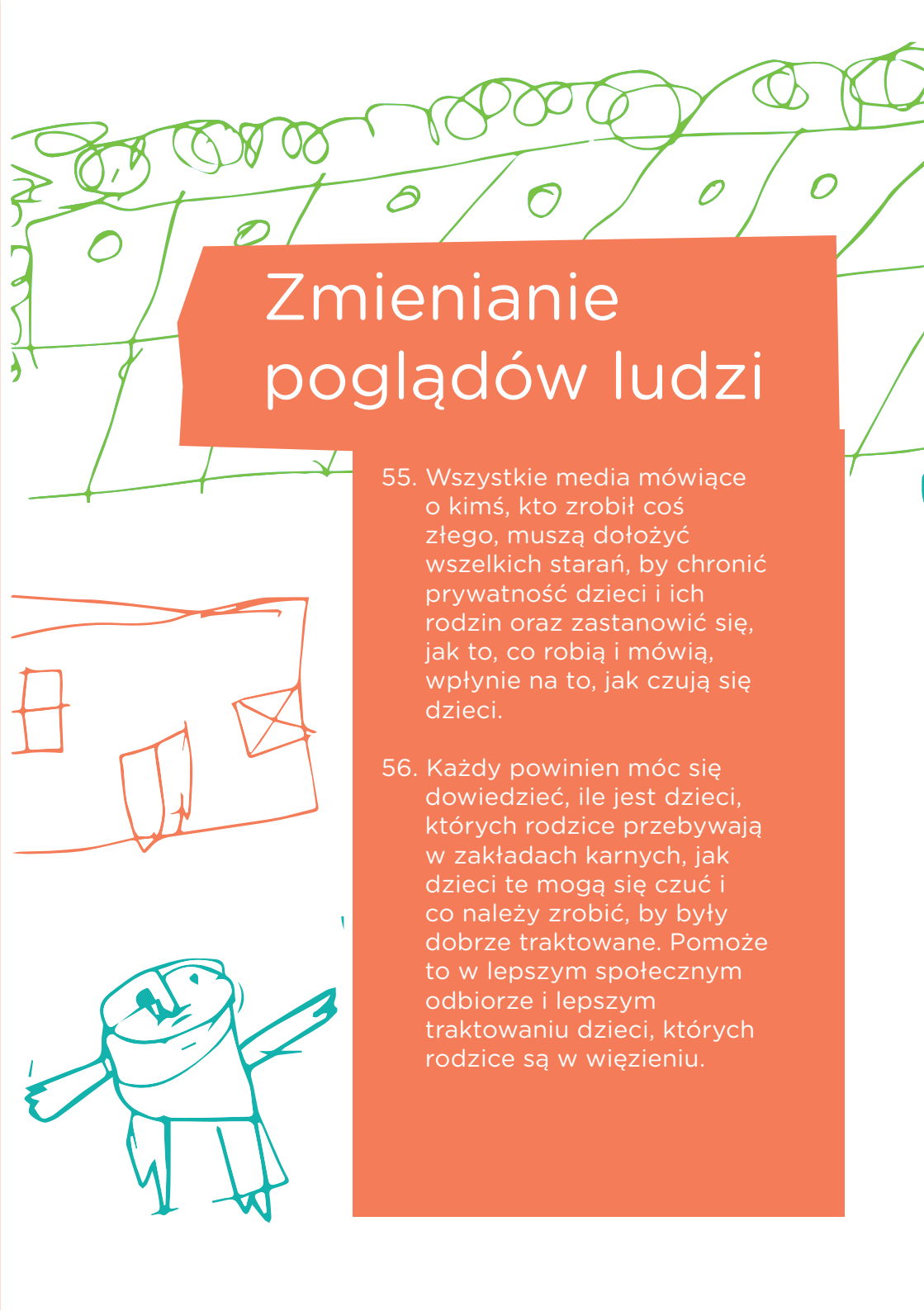

Uzyskiwanie informacji, wprowadzanie zmian

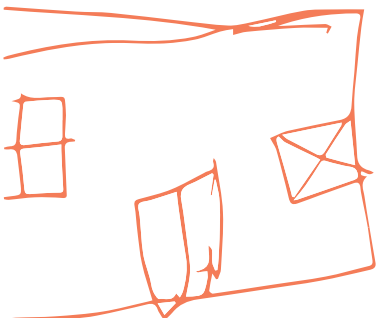

51. Należy powołać grupy obejmujące m.in. pracowników więziennych, osoby odpowiedzialne i dzieci, których rodzice przebywają w zakładach karnych, które będą badać, jak zmienia się życie dzieci, gdy rodzic przebywa w więzieniu i jak mogą one utrzymywać kontakt z rodzicem, a także zaproponują zmiany w tym systemie.
52. Liczba dzieci, których rodzice przebywają w zakładach karnych, powinna być regularnie sprawdzana i podawana do wiadomości publicznej, podobnie jak informacje o tym, w jaki sposób można pomagać tym dzieciom.
53. Należy finansować badania dotyczące dzieci, których rodzice przebywają w więzieniu. Pomoże to w lepszym traktowaniu tych dzieci przez społeczeństwo.
54. Sposób pracy z dziećmi, których rodzice przebywają w zakładzie karnym, powinien być regularnie sprawdzany. Wszystkie osoby, których zadaniem jest ochrona praw dzieci, powinny sprawdzać, czy odpowiednie osoby robią wszystko, co powinny dla tych dzieci.

Zmienianie poglądów ludzi

55. Wszystkie media mówiące o kimś, kto zrobił coś złego, muszą dołożyć wszelkich starań, by chronić prywatność dzieci i ich rodzin oraz zastanowić się, jak to, co robią i mówią, wpłynie na to, jak czują się dzieci.

56. Każdy powinien móc się dowiedzieć, ile jest dzieci, których rodzice przebywają w zakładach karnych, jak dzieci te mogą się czuć i co należy zrobić, by były dobrze traktowane. Pomoże to w lepszym społecznym odbiorze i lepszym traktowaniu dzieci, których rodzice są w więzieniu.

Myślę, że możemy wszyscy
razem pracować nad
zmianą w więzieniach,
żeby uczynić je lepszymi
miejscami

Charlie, 14

Children of Prisoners Europe (COPE) to ogółośnoeuropejska sieć działająca we współpracy z dziećmi i w imieniu dzieci, których rodzice przebywają w zakładach karnych.

Sieć wspiera innowacyjne perspektywy i praktyki, które pomagają zapewnić pełne poszanowanie praw dzieci osób przebywających w więzieniu oraz działania mające na celu zapewnienie tym dzieciom dobrobytu i zdrowego rozwoju.

COPE jest organizacją członkowską składającą się z organizacji pozarządowych, osób prywatnych i innych zainteresowanych stron z całej Europy i poza nią, które łączy zespół działający w Paryżu.

Wraz z siecią europejskich partnerów działających w obszarach związanych z więziennictwem, prawami

dziecka i opieką nad dziećmi, staramy się zwiększać świadomość i wypracowywać nowe sposoby myślenia, działania i interakcji odnośnie do kwestii dotyczących dzieci, których rodzice przebywają w zakładach karnych. Więcej informacji można znaleźć na naszej stronie internetowej:

<https://childrenofprisoners.eu/>.

Broszura ta oparta jest na Zaleceniu CM/Rec(2018)5 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich dotyczącego dzieci rodziców osadzonych w zakładach karnych oraz Uzasadnieniu (2019); oba dokumenty dostępne są pod adresem:

http://bit.ly/coe_rec2018_5.

Niniejsza publikacja została sfinansowana w ramach programu Unii Europejskiej „Prawa, równość i obywatelstwo” (REC 2014–2020). Treść publikacji odzwierciedla jedynie poglądy organizacji Children of Prisoners Europe i stanowi jej wyłączną odpowiedzialność. Komisja Europejska nie ponosi żadnej odpowiedzialności za sposób wykorzystania zawartych w niej informacji.

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Children of Prisoners Europe jest organizacją non-profit zarejestrowaną we Francji zgodnie z francuskim prawem o stowarzyszeniach z 1901 r.

SIRET: 437 527 013 00019

© Children of Prisoners Europe

ISBN 978-2-9526725-1-1

Red.: Brianna Smith i Kate Philbrick

Projekt graficzny: Josie Vallely

<http://www.josievallely.com>